

Ügyszám: NAIH/2016/2455/2/J
Ügyintéző: dr. Bíró János

Dr. Felkai László úr részére
közigazgatási államtitkár

Belügyminisztérium
Budapest

laszlo.felkai@bm.gov.hu

Tisztelt Közigazgatási Államtitkár Úr!

A terrorellenes intézkedésekkel összefüggő törvénymódosításokról szóló törvény véleményezésre megküldött tervezetéhez a következő észrevételeket teszem:

- A tervezett törvénymódosítások a közelmúlt történéseire, így a nyugat-európai nagyvárosokban elkövetett terrortámadásokra és a migrációs nyomás erős növekedésére, valamint az ezzel összefüggő káros jelenségre, reagálva olyan intézkedésekhez biztosítanak törvényi alapot, mely intézkedések a polgárok személyes adatainak védelméhez és a magánéletük tiszteletben tartásához való jog erőteljes korlátozásával járnak együtt. Hatóságunk nem vonja kétségbe azt, hogy az előterjesztésben is bemutatott veszélyek korlátozó intézkedések bevezetését tehetik szükségessé, ugyanakkor arra hívjuk fel a figyelmet, hogy az állam Alaptörvényben rögzített alapjogvédelmi kötelezettségéből következően a jogkorlátozásnak nem szabad meghaladnia a szükséges és arányos mértéket, továbbá nem eredményezheti az állam információs túlhatalmát az állampolgárokkal szemben, ezért a törvényi szabályozásnak megfelelő adatvédelmi és magánszféravédelmi garanciarendszert kell tartalmaznia.

- A törvénycsomag olyan veszélyekkel szemben határoz meg megelőző és védelmi jellegű jogkorlátozó intézkedéseket, amelyekről még nem tudható, hogy átmenetiek-e, vagy hosszú időtávban számolni kell velük. A tervezett jogkorlátozó szabályok csak addig alkotmányosak és legitimek, ameddig azok oka, azaz a fokozott migrációs nyomás és terrorveszély fennáll. Ezért kívánatos, hogy a törvényhozás időről időre felülvizsgálja azt, hogy szükséges-e még a terrorveszéllyel kapcsolatos törvényi szabályozás hatályba tartása. Javasoljuk ezért megfontolni annak törvénybe foglalását, hogy a TIBEK az Országgyűlésnek vagy az Országgyűlés illetékes szakbizottságának évente rendszeresen teendő beszámolóiban térjen ki arra is, hogy szükséges-e a terrorellenes jogkorlátozó intézkedések további hatályban tartása.

- A tervezet 24. §-a alapértelmezetté kívánja tenni, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatok

elektronikus úton, csatolófelületen keresztül bármely adatkezeléshez hozzáférjenek. E változtatás teljes mértékig kiiktatja az adatkezelő szerv közreműködését, ezért megnöveli annak a veszélyét, hogy a nemzetbiztonsági szolgálatok esetenként szükségtelen, indokolatlan, tömeges adatigényléssel éljenek. Ezért álláspontunk szerint indokolt lenne az adatigénylések automatizálása mellett egy olyan automatizált kontrollmechanizmust létrehozni, amely tömeges, folyamatos, rendszeres adatigénylés észlelése esetén jelzést ad először az adott nemzetbiztonsági szolgálat vezetésének, majd szükség szerint a nemzetbiztonsági szolgálatok ellenőrzésére rendelt szerveknek.

A fentiek szükségességét az is alátámasztja, hogy az Európai Bíróság a Safe Harbor rendszer jogi alapjának megsemmisítéséről szóló határozatának indoklásában kitért arra, hogy az USA nemzetbiztonsági szolgálatai által végzett tömeges megfigyelés nincs összhangban az európai polgárok adatainak védelmére vonatkozó elvekkel. Álláspontunk szerint az európai demokratikus jogállamoknak – így Magyarországnak is - maradéktalanul be kell tartani azokat adatvédelmi és magánszféra-védelmi követelményeket, amelyeket más államokkal szemben joggal számon kérnek.

- Szükséges lenne a törvényben az adattartalom szerint differenciálni a nemzetbiztonsági szolgálatok számára elérhető adatkezelések között, hiszen például a vallási felekezetek, a szakszervezetek, az oknyomozó újságírók nyilvántartásai, a közérdekű bejelentők adatait tartalmazó adatbázis, vagy egyéb, hasonlóan érzékeny tartalmú adatkezelések esetén nehezen indokolható a nemzetbiztonsági szolgálatok közvetlen, mindenféle kontrollmechanizmust kiiktató hozzáférési jogosultsága. A védett adatok esetében – például az egészségügyi adatok, a gyónási titkok és a különféle hivatásbeli titkok - esetében nem lenne összeegyeztethető az Alaptörvénnyel, ha a nemzetbiztonsági szolgálatok teljesen automatizált hozzáférést nyernének.

- A tervezet 25. § rendelkezik a jelzés elhelyezés és az adat elhelyezés szabályairól. Ennek értelmében a nemzetbiztonsági szolgálatok a közigazgatási nyilvántartásokat vezető szerveken kívül egyebek mellett az egészségügyi adatkezelőket is kötelezhetik arra, hogy a jelzőrendszer révén meghatározott személyek egészségügyi eseményeiről, illetve egészségügyi adataik megváltozásáról jelentést tegyenek a nemzetbiztonsági szolgálat számára. Tekintve, hogy az egészségügyi adatok az egyén magánszférájának legbelső tartalmához tartoznak, álláspontunk szerint nem indokolt a nemzetbiztonsági szolgálatok számára olyan lehetőséget biztosítani, amely az automatizált jelentőrendszer révén az állampolgárok nagy tömegei egészségügyi adatainak folyamatos nyomon követésére ad lehetőséget.

- A személyes adatok védelme és jogbiztonság érdekében javasoljuk pontosítani, hogy milyen célból kerülhet sor az adatelhelyezésre. Adatvédelmi szempontból nem lenne kifogásolandó, ha az Nbtv. a titkos információgyűjtés eszközei, módszerei és erői védelmében tenné lehetővé az adatelhelyezést. Esetleg „adatelhelyezés” helyett „fedőadat elhelyezésről” lenne célszerű a törvényben rendelkezni. Utóbbi esetben a jogintézmény megnevezése utalna annak rendeltetésére.

- Nem konzekvens a tervezet abban a tekintetben, hogy milyen módon és feltételekkel végezhet a TIBEK adatkezelési rendszer összekapcsolást. A 28. § az Nbtv. 47. § (4) bekezdését illetően hatályon kívül kívánja helyezni azokat a korlátozásokat, amelyek a nemzetbiztonsági szolgálatok adatösszekapcsolásai esetén is biztosítják az osztott információs rendszerekre vonatkozó alkotmányos követelmény érvényesülését. Ugyanakkor a 29. § az Nbtv. 52/F. § (2) bekezdése esetében előírja azt, hogy az összekapcsolásra meghatározott feladat teljesítése érdekében, a szükségtelen adatok utólagos törlési kötelezettségével kerülhet sor. Álláspontunk szerint a

célhoz kötött, ideiglenes, a szükségtelen adatok utólagos törlését előíró adat-összekapcsolási szabályozás van összhangban a személyes adatok védelmének alkotmányos követelményeivel.

- Üdvözljük, hogy kikerült a törvénycsomagból a titkosított kommunikáció igénybevételének büntetendővé nyilvánítása. Ugyanakkor ami a szolgáltatók esetében az együttműködési és adatmegőrzési kötelezettség büntetendőségét illeti, arra hívjuk fel a figyelmet, hogy e szolgáltatók egy része kívül esik a magyar joghatóságon, ezért a velük szembeni büntetőjogi fellépés realitása és eredményessége kérdéses. Továbbá várható, hogy a magyar felhasználói kereslet olyan titkosított kommunikációs szolgáltatók felé fog áttérni, amelyek kívül esnek a magyar joghatóságon. Esetükben a magyar állami szerveknek várhatóan arra sem lesz lehetősége, hogy a magyar felhasználókat megvédje attól, hogy a külföldi szolgáltató, vagy a külföldi szolgáltatón keresztül más állam titkosszolgálatára hozzáférjen a kommunikációjukhoz.

- Jelezzük, hogy a személyes adatok védelme érdekében indokolt lenne áttekinteni a titkos információgyűjtés engedélyezésének Nbtv.-ben meghatározott anyagi és eljárási szabályait azért, hogy azok maradéktalanul összhangban legyenek az alapjog-korlátozás Alaptörvényben meghatározott feltételeivel. Igény esetén szívesen közöljük Önökkel erre vonatkozó részletes javaslatunkat.

Budapest, 2016. április „ 5. „

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
egyetemi tanár

